

Krajská nemocnice Liberec, a.s.
Liberec Turnov Frýdlant

ERAS protokol. Všeobecně a při urgentní laparotomii

MUDr. Vojtěch Rota

*Jednotka intenzivní péče chirurgických oborů KNL
Zdravotnická záchranná služba Jihočeského kraje*

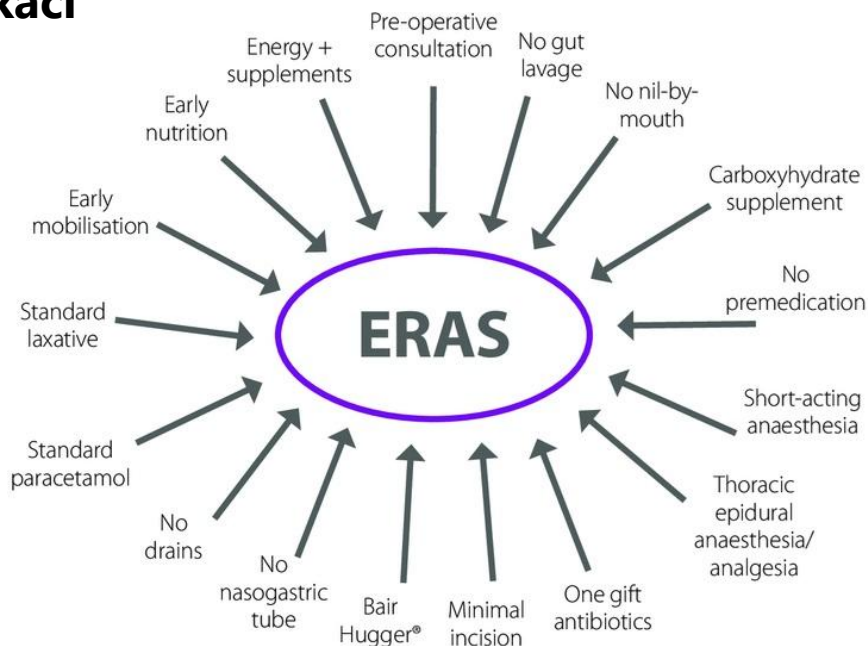
Historie

- Cílem ERAS (Enhanced Recovery After Surgery - rychlá a účinná rekonvalescence po operaci) je zlepšit výsledky léčby pacientů kontrolou specifických aspektů
- Studijní skupina ERAS brzy zjistila, že na různých pracovištích se používá řada tradic. Existoval také velký rozpor mezi skutečnou praxí a tím, co bylo již podle literatury považováno za osvědčené postupy. To skupinu vedlo k prozkoumání procesu změny od tradice k osvědčeným postupům
- Posláním společnosti ERAS je rozvíjet perioperační péči a zlepšovat rekonvalescenci prostřednictvím výzkumu, vzdělávání, auditů a implementace praxe založené na důkazech
- Studijní skupina ERAS® vyvinula a publikovala konsensuální protokol založený na důkazech pro pacienty podstupující operaci tlustého střeva (Fearon et al, Clin Nutr 2005)
- **K dnešnímu dni 34 doporučení**

Cíle ERAS protokolu

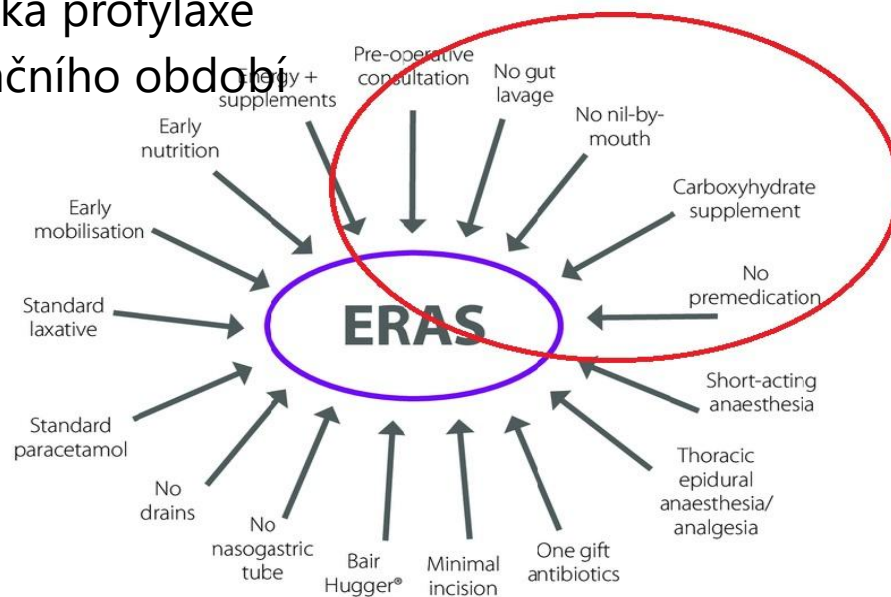
- Minimalizace stresové odpovědi na chirurgický zákrok
- Snížení rizika orgánové dysfunkce
- Efektivní zvládání pooperační bolesti
- Rychlejší návrat k běžné činnosti
- **Snížení výskytu pooperačních komplikací**
- **Zkrácení délky hospitalizace**
- **Ekonomický benefit**

Předoperační péče

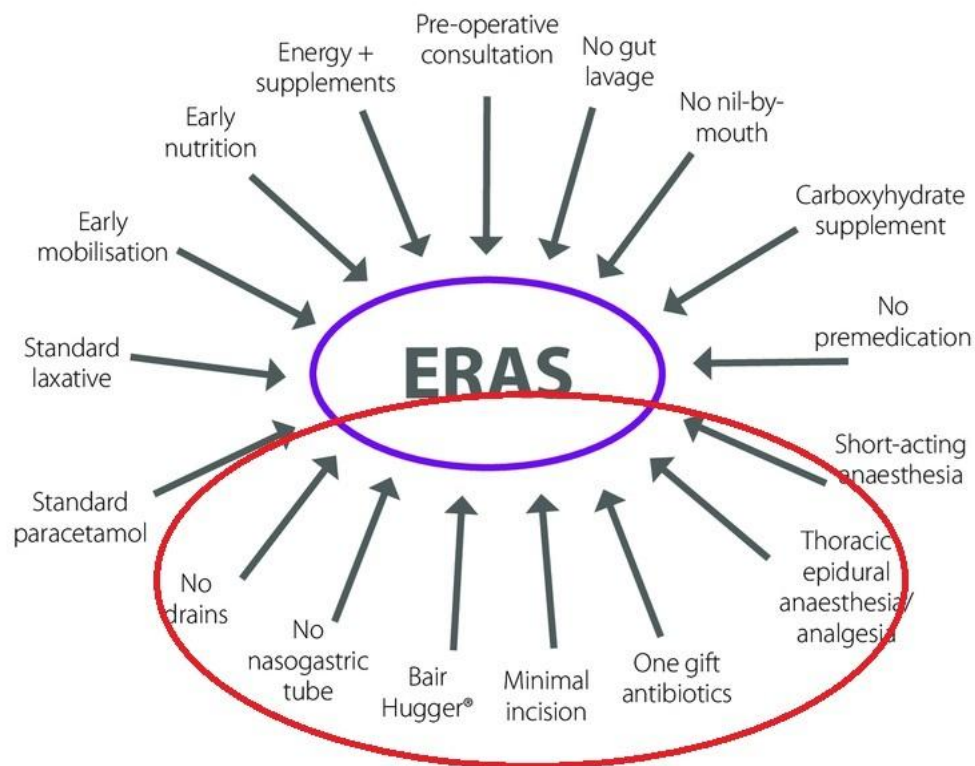
- Kompenzace chronických onemocnění
- Edukace pacienta a rodiny – cílem je nastavení realistických očekávání
- Korekce anemie substitucí železa
- Snížení předoperačního hladovění na minimum
- Antibiotická profylaxe a antitrombotická profylaxe
- Maximálně efektivní využití předoperačního období
- **Prehabilitace**

Peripoperační péče

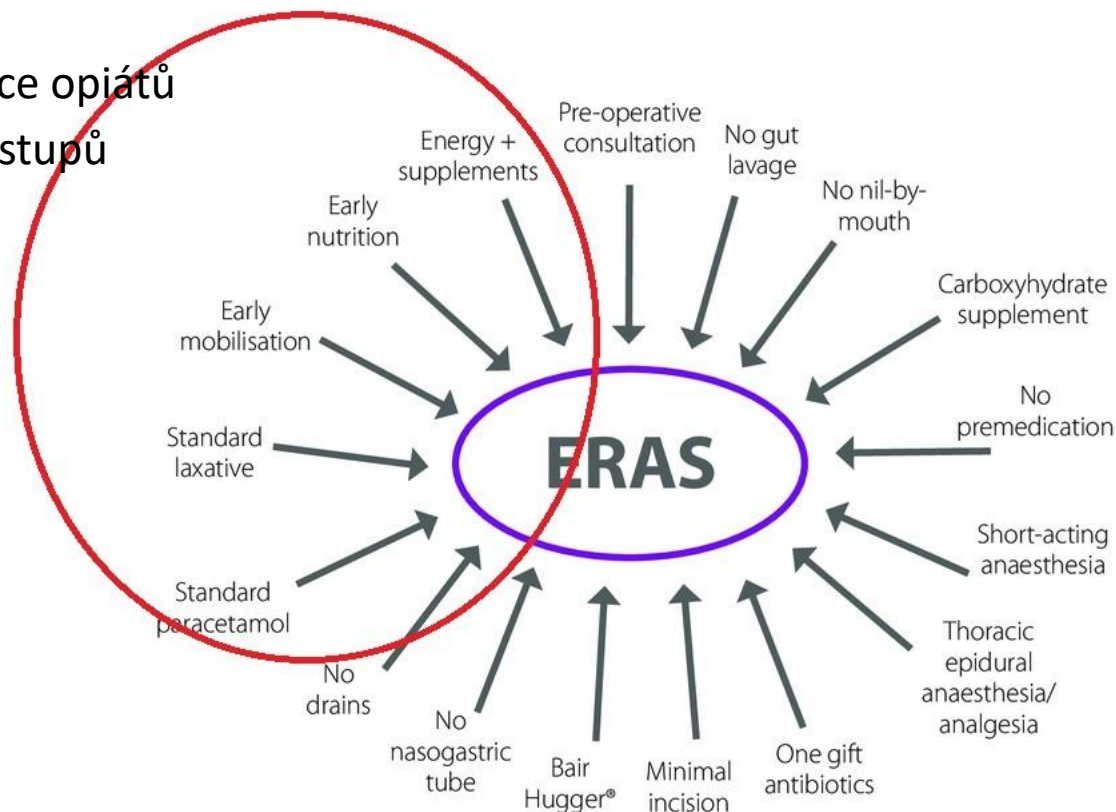
- Minimálně invazivní chirurgie
- Šetrně vedená anestezie
- Multimodální analgezie
- **Snaha o redukci invazivních vstupů**
- Udržování tělesné teploty
- **Tekutinový management**
- Prevence PONV
- Teplotní management

Pooperační péče

- Časný perorální příjem tekutin a stravy po výkonu
- Časná mobilizace, maximalizace pobytu mimo lůžko
- Multimodální analgezie, redukce opiátů
- Časné odstranění invazivních vstupů
- Tekutinový management
- Teplotní management

Urgentní laparotomie u ERAS

Definice:

- Výkony nouzové (nebo taky nucené) do 48 hodin od přijetí pacienta do nemocnice
- Vyloučeny jsou traumatické laparotomie apendektomie a cholecystektomie. Dále jsou vyloučeny akutní cévní výkony mimo střevní ischemie.

[Home](#) > [World Journal of Surgery](#) > [Article](#)

Consensus Guidelines for Perioperative Care for Emergency Laparotomy Enhanced Recovery After Surgery (ERAS®) Society Recommendations Part 2—Emergency Laparotomy: Intra- and Postoperative Care

Scientific Review | Published: 05 June 2023

Volume 47, pages 1850–1880, (2023) [Cite this article](#)

[World Journal of Surgery](#)

Předoperační péče

Oproti klasickému ERAS protokolu je zde zcela zásadní rozdíl v přístupu k pacientovi v předoperačním období.

Předoperační péče

- Okamžitá korekce homeostázy, (stresová reakce, přesuny tekutin, inzulinová rezistence, SIRS, sepse, orgánová dysfunkce), **která zároveň nesmí zdržovat diagnostické procesy.**
- Stabilizace krevního oběhu včasné cílenou tekutinovou terapií, nestabilní pacienty směřovat na JIP k důkladné a invazivní monitoraci vitálních parametrů.
- U pacientů se sepsí nebo septickým šokem podat antibiotika co nejdříve (ideálně po odběru HK). U perforace horního GITu nezapomenout na antimykotika.
- CT vyšetření s kontrastem by mělo být provedeno co nejdříve. Pokud je operace naléhavá, nemělo by zobrazovací vyšetření zpozdit výkon.
- Chirurgický zákrok je klíčovou součástí korekce patologie a nesmí být oddalován v případě nutnosti.
- Odklad operace zvyšuje úmrtnost pacientů se sepsí a septickým šokem.
- Před operací je třeba se vyhnout nadměrnému podávání sedativních léků, aby se předešlo riziku vzniku mikroaspirace, hypoventilace a deliria

Statistika

- Rozsáhlá britská studie perforovaného peptického vředu zjistila, že u pacientů v šoku došlo ke zvýšení pravděpodobnosti úmrtí o 6% za každou hodinu zpoždění laparotomie po přijetí do nemocnice.
- V multicentrické studii septických pacientů na německých JIP, kde byla nutná intervenční kontrola zdroje sepse, bylo odložení o 6 hodin nebo více spojeno se zvýšenou mortalitou
- **Britská studie z roku 2019 zjistila, že existuje velký prostor pro zlepšení rychlosti podání antibiotik, přičemž pouze 19% pacientů s podezřením na sepsi dostalo antibiotika během první hodiny od přijetí**
- Důležitá je správná volba cílového pracoviště. Část pacientů se septickými příznaky je směřována na příjmy interních oborů

Statistika

- Rozsah šoku lapa
  - V rá přež hod
  - V m inter zvýš
  - Britská studie z roku 2019 zjistila, že existuje velký prostor pro zlepšení rychlosti pod antil
  - Důležitá je správná volba cíloveného pracoviště. Část pacientů se septickými příznaky je směřována na příjmy interních pracovišť
- Odklad operace zvyšuje úmrtnost pacientů se sepsí a septickým šokem. Všichni pacienti s podezřením na výše uvedené by měli co nejdříve, ideálně do 3 hodin podstoupit kontrolu zdroje nákazy chirurgickým zákrokem nebo intervenční radiologií**
- U pacientů bez septického šoku by měla být kontrola zdroje provedena do 6 hodin**
- 30 denní mortalita u urgentní LP byla 10-18%, u lidí nad 80 let více než 25%**

Perioperační péče

- Minimálně invazivní chirurgie má lepší výsledky pooperačních komplikací než otevřená laparotomie. Zde záleží na zázemí a zkušenosti operačního týmu
- Korekce vnitřního prostředí, stabilizace oběhu
- Optimalizace krevního obrazu
- Optimalizované podávání tekutin a opioidně šetřící analgezie
- Ostatní doporučení se v zásadě s klasickým ERAS protokolem neliší, je kladen důraz na výše uvedené v rámci prevence pooperačního ileu a deliria

Pooperační péče

- Selektce pacientů na JIP
- Multimodální, opioidně šetřící analgezie
- Optimalizované podávání tekutin (oligurie je fyziologická při stresové reakci)
- Zahájení p.o. příjmu, 2 hodiny od ukončení výkonu čiré tekutiny, od 6h D0 a další den bezezbytková, kašovitá strava (mimo horní perforace GIT)
- Časné odstranění invazivních vstupů. PMK (mimo výkony v malé pánvi), nasogastrické sondy a drénů
- Prevence deliria spočívá zejména v režimových opatřeních, vyvarování se anticholinergní medikace a v eventuální substituci látek užívaných dle anamnestických dat.

Pooperační péče

- Časná mobilizace je klíčová, snižuje inzulinovou rezistenci, je prevencí vzniku deliria, pooperačního ileu a dalších možných komplikací plynoucích z imobility. Pacienty po operaci vertikalizujeme ideálně ještě ten den

Výhody časně mobilizace mohou být ještě větší u populace v urgentním režimu s vyšší prevalencí starších pacientů s již existující sarkopenií a u pacientů se sepsí se zvýšeným rizikem katabolismu.

- Důležitá je zkušenost personálu v časném rozpoznání pooperačních komplikací.

Krajská nemocnice Liberec, a.s.
Liberec Turnov Frýdlant

Pooperační péče

Krajská nemocnice Liberec, a.s.
Liberec Turnov Frýdlant

How to save lives in emergency laparotomy

Emergency Laparotomy Collaborative

Screen patient
NEWS/SIRS/arterial
lactate

Is the patient septic?
Antibiotics within
one hour

Theatre
within 6 hours
of decision to operate

ICU
for all patients

Cardiac output monitored
goal-directed fluid therapy

**Consultant surgeon
and anaesthetist**
in theatre

Krajská nemocnice Liberec, a.s.
Liberec Turnov Frýdlant

